

«ΣΙΝΕ Παντελής»

16.07.1966 - 16.07.2016

Μισός αιώνας κινηματογραφικής ιστορίας

ΕΠΙΛΟΓΗ ΥΛΗΣ - ΕΡΕΥΝΑ:
ΜΑΝΟΥ Χ. ΓΟΡΓΟΡΑΠΗ
mangor28@gmail.com

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ του Μανώλη και της Μαρίας Λεμονάκη μετακομίζει με τα τέσσερα παιδιά τους Γιάννη, Λευτέρη, Διονύση και Πάτρα από το Άνω Μέρος στο Ρέθυμνο το 1954. Ο Μανώλης, μαραγκός στο επάγγελμα, εξασκεί τη τέχνη του ως το 1962 στην οδό Γαμπουδάκη, στο πρώην βενζινοστάσιο του Πετρούλακη. Αργότερα ανοίγει καφενείο στο χώρο, που σήμερα λειτουργεί το κυλικείο του κινηματογράφου, σημείο που πολύ παλαιότερα διατηρούσε καφενείο ο Δημήτρης Καβρός (1920 έως τα μέσα του 1950). Ο γιός του Λευτέρης απασχολείται ως ηλεκτρολόγος, ο Γιάννης ως εργοδηγός δομικών έργων και ο Διονύσης ως μάγειρας στα εστιατόρια της εποχής ΞΕΝΙΑ, Τσουτσουδάκη, ΠΑΝΘΕΟΝ και αργότερα στο ΔΙΟΝΥΣΟ, ιδιοκτησίας της οικογένειάς του.

Η «Πασχαλιά»

Το 1954 ο Μανώλης Λεμονάκης αγοράζει 1,5 στρέμμα οικόπεδο στη συμβολή των οδών Εμμ. Πορτάλιου και Κ. Παπαδάκη, στο οποίο υπάρχει και κτίσμα και ξεκινά σ' αυτό το καφενείο του το 1962. Τα χρήματα για την αγορά κληρονομεί το 1953 η σύζυγός του Μαρία, από έναν θείο της, που ζούσε στην Βοστώνη της Αμερικής, τον Παντελή Χανδράκη. Το ποσό των 500.000 δρχ. της διαθήκης, το μοιράζεται με τον αδελφό της. Δίπλα στο καφενείο φυτεύει στο περβόλι ζαρζαβατικά για την οικογένεια. Ως μαραγκός κατασκευάζει ο ίδιος πέντε-έξι τραπέζια και αγοράζει μια εικοσαριά καθίσματα από το καφενείο του Νικ. Παυλόπουλου, που ανακαινίζονταν τότε. Από τη μεριά της λεωφόρου μια πασχαλιά θα γίνει η αφορμή να δοθεί στο καφενείο το όνομα «Πασχαλιά». Επειδή δούλευε παράλληλα στον Δημήτρη, το καφενείο το λειτουργούσε η γυναίκα του με το γιο τους Γιάννη, στον οποίο είχε ετοιμάσει «σκονάκι» με τον τρόπο παρασκευής των διαφόρων ροφημάτων. Εκεί σύχναζαν πολλοί πρόσφυγες και αρκετοί Αρμένιοι, που κατοικούσαν στη σημερινή

οδό Θεοτοκοπούλου. Η Μαρία εμπλούτισε το μενού του καφενείου με μεζέδες (κοιλιδάκια κοκκινιστά, ντολμαδάκια κ.λπ.), σε σημείο που το καφενείο να γίνει πόλος έλξης για τους κατοίκους της περιοχής, με καλό κρασί και τσιουδιά Ανωμεριανή. Από την εποχή εκείνη, μας διηγείται ο κ. Λευτέρης Λεμονάκης, το καφενείο έψηνε τα περίφημα σουβλάκια του, που όλοι οι Ρεθεμνιώτες γεύονταν και γεύονται, είτε έξω στα τραπέζια της «Πασχαλιάς» με μια παγωμένη μπύρα, είτε παρακολουθώντας ταινίες. Τα καλαμάκια για τα σουβλάκια τότε, όπως αναφέρει ο κ. Διονύσης Λεμονάκης, ήταν κατασκευασμένα από αληθινή καλαμιά, στα οποία από νωρίς το πρωί η οικογένεια περνούσε το κρέας, που είχε μείνει στο ξύδι στη ρίγανη και το αλάτι από βραδύς. Ταυτόχρονα στη κουζίνα του καφενείου τηγανίζονταν πατάτες τσιπς.

Γύρω στο 1960, προστέθηκε πικάπ με τραγούδια λαϊκά, με καθημερινό θαμώνα και χορευτή τον παραγωγέα πρόσφυγα Μυτάρα, όπως αναφέρει ο κ. Χάρης Καλαϊτζάκης στο βιβλίο του «Τα καφενεία του Ρεθύμνου». Στο καφενείο υπήρχε και ένα ιδιαίτερο δωμάτιο για χαρτιά.

Θερινό «ΣΙΝΕ ΠΑΝΤΕΛΗΣ»

Ο Λευτέρης επιστρέφει το 1965 από την Αθήνα, μετά από ένα εργατικό ατύχημα και αφήνει την ηλεκτρολογία. Το 1966 αποφασίζει να ανοίξει θερινό σινεμά, δυτικά του καφενείου. Το σινεμά θα ονομαστεί «Παντελής», τιμώντας το όνομα του ευεργέτη τους, Παντελή Χανδράκη. Η τηλεόραση δεν έχει ακόμη την εμφάνισή της και οι κινηματογραφικές αίθουσες ανθούν. Στην πόλη παράλληλα με το νέο σινεμά λειτουργούν επίσης, τα θερινά: «Ευφροσύνη», «Έσπερος», «Όαση» και «Αστέρια». Η άδεια εγκαταστάσεως και λειτουργίας της αίθουσας δίδεται από την Ασφάλεια. Πλάι στο καφενείο στρώνεται η πλατεία και στήνεται το κουβούκλιο προβολής. Φυτεύονται λουλούδια, μπαίνουν σιδερένια καθίσματα καφενείου, που κατασκευάζονται με πλαστικές ταινίες από τα παιδιά, ο Μανώλης ως μαραγκός κατασκευάζει ένα αυτοσχέδιο ξύλινο μεγάλφωνο και αποκτούν την πρώτη μηχανή προβολής. Ο Λευτέρης δεν έχει ιδέα από κινηματογράφο, έχει όμως όραμα... Με προσωπική εργασία όλης της οικογένειας ετοιμάζονται οι κτιριακές εγκαταστάσεις. Η οθόνη δεν είναι πάννη, ένας βαμμένος λευκός τοίχος κάνει όλη τη δουλειά.

Για να δουλέψει ένα σινεμά έπρεπε να διαθέτει διπλωματούχο μηχανικό χειριστή μηχανής και βοηθό μηχανικού. Χωρίς την παρουσία του δεν χορηγούνταν άδεια λειτουργίας. Δεν υπήρχε κανείς όμως ελεύθερος τότε στο Ρέθυμνο. Οι υπόλοιπες αίθουσες απασχολούσαν τους δικούς τους... Ο Λευτέρης συνεργάζεται με το πρώτο καλοκαίρι με τον μηχανικό Μύρων Μπαροτσάκη, που θα έρθει από το Ηράκλειο και θα λειτουργήσει την πρώτη μηχανή της ιταλικής εταιρίας «Malinverto». Η μηχανή αυτή, όπως και το

Μαρία και Μανώλης Λεμονάκης

ξύλινο ηχείο εκτίθενται στο σημερινό φουαγιέ του σινεμά για να θυμούνται οι παλιοί και να ονειρεύονται οι νέοι...

Το «ΣΙΝΕ ΠΑΝΤΕΛΗΣ» διαφημίζεται με φέιν βολάν και με ντυντούκα σε ταξί, που νοίκιασε ο Λευτέρης και γυρνούσε σε όλη την πόλη... Εγκαινιάζεται στις 16 Ιουλίου 1966, 50 ακριβώς χρόνια από σήμερα. Η πρώτη ταινία, που προβάλλεται είναι «Το μαύρο γεράκι επιτίθεται» σε δύο προβολές (9.00-11.00 και 11.00-1.00) με εισιτήριο 3 δραχμές. Η Πάτρα στο ταμείο, ο Λευτέρης στη μηχανή, οι γονείς με το Διονύση και το Γιάννη στο μπαρ, όλοι βοηθούν. Το σινεμά χωράει 450 άτομα. Ο μικρός Γιάννης Μπαγουράκης σε ένα καλάθι πουλά αναψυκτικά κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων, ενώ οι σινεφίλ γεύονται σουβλάκια από το καφενείο, στο οποίο υπήρχε παράθυρο, που άνοιγε το διάλειμμα και εξυμνηρούσε από εκεί. Είναι το πρώτο σινεμά με σουβλάκια, μετά

ακολούθησαν κ' άλλοι. Σουβλατζίδικο την εποχή, που ξεκινά το ΣΙΝΕ ΠΑΝΤΕΛΗΣ υπάρχει μόνο στην Αρκαδίου, εκείνο του Ανδρέα Σπανουδάκη.

Την περίοδο της Χούντας λογοκρίνονται τα πάντα. Ένας στρατιωτικός κάθε βράδυ ελέγχει τι θα προβληθεί... πριν από κάθε ταινία προβάλλονται τα προπαγανδιστικά δεκαπεντάλεπτα «Ελληνικά Επίκαιρα» προς τέρψη των χουντικών. Κάθε Μάιο ανεβαίνει ο Λευτέρης στην Αθήνα να διαλέξει ταινίες καθώς ο ανταγωνισμός είναι μεγάλος και τον πρώτο λόγο έχουν οι αίθουσες, που λειτουργούν όλο το έτος. Τα γουέστερ και τα «πρακτορικά» ξεχωρίζουν... ταινίες με τον Ξανθόπουλο, τον Βέγγο και τούρκικες παραγωγές είναι επίσης στην πρώτη γραμμή. Ο όγκος διαλογής τεράστιος, καθώς έπρεπε κάθε εβδομάδα να αλλάζει η ταινία τρεις φορές. Συνήθως τα Σαββατοκύριακα προβάλλονταν η κατάλληλη για οικογένειες ταινία. Το 1966 ακατάλληλη ταινία δι' ανηλικούς (δηλ. κάτω των 17 ετών) μπορούσε να χαρακτηριστεί ακόμα και μια περιπέτεια. Η θερινή περίοδος ξεκινούσε από το Μάιο, έως τα τέλη Σεπτεμβρίου, ενώ αρκετές ήταν οι φορές που ο κόσμος παρακολουθούσε την ταινία υπό βροχή, με ομπρέλες.

Το δεύτερο θέρος, εμφανίζεται ξανά το θέμα αδειοδοτήσεως του σινεμά καθώς ο Μπαροτσάκης δούλεψε μόνο το πρώτο καλοκαίρι. Ο Λευτέρης συνεργάζεται με το Χανιώτη Μανώλη Πολάκη. Το τρίτο καλοκαίρι αναλαμβάνει τη μηχανή ο ηλεκτρολόγος Νίκος Τουρλίτης, τον οποίο θα διαδεχτεί ο Γιάννης Καλλέργης, «ένας από τους σημαντικούς συντελεστές της πορείας του κινηματογράφου από την έναρξή του, στον οποίο χρωστάμε πολλά, ήταν ο πέμπτος αδερφός της οικογένειας» αναφέρει ο κ. Λευτέρης.

Εγκαίνια κοσμικού κέντρου «ΔΙΟΝΥΣΟΣ». Διακρίνονται από αριστερά ο διάκονος Άνθιμος Σαραντινός, Φρ. Ξανθού, Μητροπολίτης Ρεθύμνης Τίτος, Ίω. και Αντωνία Διαμαντάκη, αιδεσ. Εμμ. Ανυφαντάκης, Γ. Κουγιουμουτζής, Δημ. Σταγάκης, Γ. Αλβανός

Θερινός κινηματογράφος «ΠΑΝΤΕΛΗΣ». Διακρίνονται η Σοφία Ι. Λεμονάκη αριστερά και η Πάτρα Λιουδάκη δεξιά. Πίσω αριστερά το ξύλινο ηχείο του σινεμά